Fiche 1: Mededeling slimme netwerken

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's: Slimme netwerken, van innovatie tot invoering slimme netwerken

Datum Commissiedocument

12 april 2011

Nr. Commissiedocument

COM (2011) 202 definitief

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=200360

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet opgesteld

Behandelingstraject Raad

Het voorstel zal worden behandeld in de Energieraad.

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

2. Essentie voorstel

De Commissie zet in deze mededeling haar beleid uiteen om de toepassing van slimme netwerken verder te brengen. De huidige energienetten zijn gebaseerd op eenrichtingsverkeer waarbij de energieproductie is afgestemd op de vraag. Slimme netwerken ontstaan door ICT-toepassingen op en rond energienetten waardoor vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd kunnen worden en er actieve gebruikers ontstaan. Hiervan worden belangrijke voordelen verwacht voor de verschillende actoren in het energiesysteem en voor het functioneren van het systeem als geheel.

Met ICT-toepassingen kunnen netbeheerders hun netwerk efficiënter beheren. Energieleveranciers kunnen nieuwe diensten aanbieden, zoals *home*-energiemanagementsystemen en gedifferentieerde tarieven. Met slimme meters krijgen consumenten beter inzicht in hun actuele energieverbruik en -opwekking en met slimme netwerken kunnen ze meer invloed uitoefenen op de timing van het energiegebruik en de wijze waarop zij daarin voldoen inclusief mogelijke (terug)levering van energie.

ICT-toepassingen kunnen daarnaast het functioneren van de energiemarkt en de netten verbeteren, doordat gebruikers van energie en opwekkers van energie gemakkelijker met elkaar kunnen communiceren. Hierdoor wordt de inpassing van decentraal opgewekte energie ver-

gemakkelijkt, alsook grootschalige toepassing van elektrisch vervoer, warmtepompen, airco's en grootschalige opwekking van niet-stuurbare bronnen (wind en zon).
De Commissie wil de voortgang van lidstaten op het gebied van slimme netwerken monitoren en de afstemming op Europees niveau bevorderen door:

- de ontwikkeling van EU-standaarden voor ICT-technologie gericht op interoperabiliteit, persoonsbescherming en veiligheid;
- aanpassing van Europese regelgeving zodat innovatieve investeringen worden bevorderd en gericht op energie-efficiency en betere dienstverlening;
- het verzoek aan lidstaten om actieplannen voor de toepassing van slimme netwerken te maken;
- de stimulering vanuit de Commissie van grootschalige demonstratieprojecten, te starten in 2011;
- het lanceren van een industrieel initiatief voor *Smart Cities en Communities.*

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

De Commissie wil de voortgang van de toepassing van slimme netwerken in de lidstaten gaan monitoren, op onderdelen coördineren, stimuleren en indien nodig in de toekomst ingrijpen door middel van een netwerk code of een 'implementing act on tariffs'. De commissie wil voorts de lidstaten verzoeken om een actieplan te maken met specifieke doelen voor de implementatie van slimme netwerken. De Commissie geeft aan dat reguleringsaspecten zullen worden uitgewerkt in de context van het Derde Energiemarktpakket, de komende revisie van de Energiedienstenrichtlijn, het Energie-infrastructuurpakket en de verschillende financieringsprogramma's.

De Europese Unie is bevoegd op het gebied van energie op grond van artikel 194 VWEU. Het voorstel is in lijn met de in artikel 194 genoemde doelen met betrekking tot de continuïteit van de energievoorziening, energiebesparing, inpassing van duurzame energie in de infrastructuur en de interconnectie van energienetwerken.

Het oordeel van Nederland over de subsidiariteit is positief. Hoewel slimme netwerken belangrijke lokale elementen hebben, hebben slimme netwerken ook een relatie met het goed functioneren van de energiemarkt en de Europese streefdoelen voor energie-efficiency. Voor slimme netwerken gaat het zowel om technologie als om diensten waarbij grensoverschrijdende positieve effecten zijn te verwachten. Specifiek op de energiemarkt komt daarbij dat de infrastructuur gereguleerd is binnen de kaders van Europese regelgeving. Voorts is er sprake van Europese doelen en beleid op het gebied van met name energiebesparing en duurzame energie waarbij slimme netwerken een rol vervullen.

Het is op dit moment nog te vroeg voor een oordeel van Nederland over de proportionaliteit. Veel zal afhangen van nadere (wetgevings)voorstellen, zoals door de Commissie in onderhavige mededeling aangekondigd. Deze voorstellen zullen kritisch op proportionaliteit worden beoordeeld. Hierbij is voor Nederland met name van belang dat lidstaten ruimte krijgen om zo veel mogelijk zelf te kunnen bepalen welke middelen het meest doeltreffend zijn. Op die

manier kan optimaal rekening worden gehouden met de uiteenlopende karakters van de economieën in de lidstaten.

Het voorstel heeft geen directe financiële consequenties. Wel kondigt de Commissie aan in het kader van het Strategisch Energie en Technologie-plan (SET-plan) te willen kijken naar mogelijkheid tot meer investeringen in slimme netwerken over de periode 2010-2018. Nederland acht het van belang dat eventuele financiering vanuit de EU-begroting wordt opgevangen binnen de betreffende begrotingscategorie. Nederland wenst voorts niet vooruitlopen op de onderhandelingen over het Meerjaren Financieel kader vanaf 2014.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland staat positief tegenover een coördinerende en stimulerende rol van de Commissie op het gebied van slimme netwerken. Daarbij nodigt Nederland de Commissie uit om naast de technische en regulatorische aspecten, ook dienstenontwikkeling voor energiebesparing aan te moedigen en marktpartijen uit te dagen tot investeringen.
De precieze ontwikkelingsrichting van slimme netwerken staat echter nog niet vast en kent belangrijke lokale elementen, zodat een topdown Europese benadering zeker op korte termijn niet gewenst is. Nederland acht terughoudendheid met nieuwe regelgeving – mede gelet op de verschillende uitgangsposities in de lidstaten – passend. De implementatie van de verschillende pakketten energierichtlijnen door de lidstaten dient maximale aandacht dient te krijgen voordat nieuwe regelgeving wordt ontplooid.
Nederland staat vooralsnog zeer terughoudend ten aanzien van het voornemen van de Commissie om in het kader van het SET Plan financiële instrumenten te ontwikkelen of een EU fonds op te zetten ter ondersteuning van slimme netwerken. Nederland wil voorts niet vooruitlopen op de onderhandelingen over de Financiële Perspectieven.

Nederland staat positief tegenover een eventueel initiatief van de Europese Commissie gericht op het wegnemen van belemmeringen in de regelgeving voor innovatieve ontwikkelingen, bijvoorbeeld waar het gaat om experimenteerruimte voor verschillende toepassingsmogelijkheden van slimme netwerken, en zal dit actief onder de aandacht van de Commissie brengen.
Nederland pleit voor een aanpak waarin demonstratieprojecten van koplopende steden en gemeenschappen kunnen overslaan naar andere en kijkt daarom uit naar het *Smart Cities and Communities initiative.*

De ontwikkeling van netwerkcodes acht Nederland in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van het Europese toezichthoudende agentschap (ACER) in samenspraak met de energiesector en de relevante stakeholders. Ook de ontwikkeling van standaarden is een verantwoordelijkheid voor de betrokken marktpartijen en standaardisatieorganisaties.

Nederland verwelkomt de acties die worden voorgesteld op het gebied van data privacy, zoals het bijeen brengen van energie en ICT-deskundigen in een expert groep gericht op veiligheid en de *'privacy by design'* benadering bij de ontwikkeling van technische standaarden. Aanvullend vraagt Nederland aandacht voor een benadering waarin consumenten keuzevrijheid geboden wordt. Ook vraagt Nederland de Commissie benodigde aanvullende beveiligingsmaatregelen te inventariseren in het kader van cyber security.

Tot slot acht Nederland het van belang om de Commissie onder de aandacht te brengen dat de ontwikkeling van slimme netwerken geen exclusief domein behoeft te zijn van energieleveranciers of netbeheerders maar dat ook andere marktpartijen een rol kunnen vervullen in de doorontwikkeling van intelligente netten.